

Skårby kyrka

55.4864, 13.7133

Skårby kyrka som ska vara helgad åt St Nicolaus finns omnämnd i en donationshandling från 1145 i samband med att ärkebiskop Eskil tilldelades dekanämbetet vid Lunds domkyrka, alltså från strax innan den stora kyrkbyggerperioden som ägde rum från mitten av 1100-talet och hundra år framöver.

Landeboken från 1569 visar att kyrkan då fortsatt tillhörde dekanämbetet, och så sent som 1650 var det domkapitlet som hade patronatsrättigheterna till kyrkan.

1787 ansökte och fick friherre Eric Ruuth till Hunnestads säteri patronatsrätten till Skårby kyrka, med annat motivering att hans morfar, överamiralen friherre Carl Georg Sjöblad hade skänkt en ny predikstol och altartavla till kyrkan samt låtit utvidga kyrkan med den så kallade nykyrkan, som kom att utgöra mer än en tredjedel av kyrkorummet. Han ansökte samtidigt om att förena Skårby med församlingarna i Balkåkra och Snårestad för att kunna uppföra en ny kyrka vid Marsvinsholm.

Det dröjde dock till mitten av 1870-talet innan den nya större gemensamma kyrkan byggdes. Men den dåvarande ägaren till Marsvinsholm, baron Stjernblad lovade då att avstå från att riva Skårby kyrka och även bekosta material och hantverkare för att ställa kyrkan i mer användbart skick. Villkoren var att församlingsborna själva helt skulle svara för underhållet av kyrkan. Vilket de gjorde, och kyrkan räddades.

Först 1934, efter att kyrkan renoverats togs den åter togs i bruk som sockenkyrka.

Här finns spår från ännu längre tillbaka i tiden. Strax väster om kyrkan finns en runsten, den så kallade Skårbystenen 2. Där kan vi läsa att Autir reste stenen efter Hakon. En annan runsten från Skårby, den så kallade Skårbystenen 1 är numera placerad på Kulturen i Lund.

Kyrkan har förändrats genom seklerna. Vapenhuset och det kraftiga tornet med trappgavlar tillkom under senmedeltiden.

In till kyrkorummet leder en port av ek som kanske är medeltida. Här är inristade olika årtal, bland annat 1657. Men vi kan även se att porten en gång varit klädd med rött tyg.

Låt oss se oss omkring inne i kyrkan.

Kalkmålningarna i koret valvtak är från tiden då Skåne var katolskt och visar helgonlegender fulla av svårtolkad symbolik.

Kristus framställd som världsdomare, tronande på en regnbåge.

Här ser vi ett annat helgon - Sankt Martin av Tours som på sin häst skär ett stycke av sin mantel till två tiggare.

Sankt Laurentius bränns till döds på ett halster.

Och detta motivet visar kröningen av Maria till himladrottning.

En text över valvbågen mellan långhus och kor berättar att målningarna fullbordades midsommardagen av Niklas Knutsson, då herr Olov Jakobsen var kyrkoherde och Niels och Anders kyrkvårdar. Årtalet har försvunnit men troligen ägde detta rum år 1480.

Här finns också ett av de så kallade krosegrationskors som målades när kyrkan en gång invigdes.

Det norra korfönstret ser vi en glasmålning med motiv från Getsemane. I söder visas intåget i Jerusalem.

Altaruppsatsen är gjord av Matthias Stenberg verkstad i Ystad och visar Golgatamotivet där Kristus på korset är flankerad av jungfru Maria och Johannes.

På sidorna skulpturer av de fyra apostlarna med sina respektive symboler.

Nedtill berättar en inskription att uppsatsen bekostats 1734 av landshövdingen i Malmö Carl Georg Sjöblad och dennes hustru Beata Elisabet Stenbock.

Predikstolen dateras till 1742.

Koret i kyrkan är vridet något åt sidan, inte på grund av dålig byggnadsteknik, utan som en arkitektonisk symbolik som syftar på att Jesu huvud föll åt sidan i dödsögonblicket.

Innan kyrkan fick orgel ledde förr klockaren psalmsången från klockarebänken i koret.

Dopfunten är egentligen två dopfuntar placerade ovanpå varandra, och fastmurade i vägen. En va dessa har kanske tidigare hört till Gustava kapell eller kyrkan i Borrsjö, som båda nu är nerlagda.

På läktare från 1600-talet, bak i kyrkan gjordes ett unikt fynd, då det infogat i läktaren visade sig finnas delar av ett så kallat lektorie. Detta var en anordning för att hålla uppe krucifixet i den triumfbåge som var vanlig framför koret i kyrkorna. Lektoriet som är det enda kända i Sverige är daterat till 1480-talets mitt, och är nu uppställt på Historiska museet i Lund.

Vid ingången till "nykyrkan" finns en kyrkotagningsstol. Seden bjöd att en kvinna sex veckor efter förlossning mottogs i kyrkan i en ceremoni. I ceremonin kombinerades gammaltestamentliga tankar om behovet av kvinnans rening med tacksägelse över att förlossningen hade gått väl för mor och barn. Före kyrkotagningen var kvinnan utestängd från såväl kyrklig som annan social gemenskap. Senaste gången kyrkotagningen i Skårby var år 1916.

Källor:

Webb: Ljunits församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Häfte: "Skårby kyrka - Vägledning i rum och tid". Henning A Isberg.

Avhandling: "Skårby kyrka". Jens Wienberg Lunds universitet 1990.